

„het” congres van deze 25 jaar te worden. Op dit enige echte congres over huisartsgeneeskunde mag geen huisarts ontbreken.

Inlichtingen omtrent het congres verstrekt Q.L.T. Convention Service, Keizersgracht 792, Amsterdam; tel. 020-223720.

De lustrumcongres-commissie

Subsidies Trombosestichting Nederland

Eind 1974 werd door de Federatie van Nederlandse Thrombosediensten in samenwerking met de Coördinatiegroep Thrombose- en Haemostase Onderzoek in Nederland (THON) de Trombosestichting Nederland opgericht. Het doel van de stichting is het bevorderen van medisch-

wetenschappelijk onderzoek op het gebied van trombose. Het bestuur wordt in wetenschappelijk opzicht bijgestaan door een raad van advies.

In 1982 zal de Trombosestichting Nederland beperkt subsidies beschikbaar stellen voor wetenschappelijk onderzoek. De vraagstelling van het onderzoek dient betrekking te hebben op één of meer problemen relevant voor oorzaken, preventie en bestrijding van trombose. Ook wanneer de doelstelling het gebied van de hemostase betreft kan een dergelijke aanvraag voor subsidie in aanmerking komen. Aanvragen worden tweemaal per jaar in behandeling genomen.

De Stichting geeft de eerste maal de gelegenheid onderzoekprojecten aan te melden vóór 15 maart 1982. Aanvraagformulieren, algemene richtlijnen en voorwaarden voor subsidieverlening zijn verkrijgbaar bij het Bureau van de Federatie van Nederlandse Thrombosediensten, Sportlaan 600, 2566 MJ Den Haag.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

Een zeldzame oorzaak van harttamponade

Het interessante artikel van VERHEUGT e.a. (1981) is voor ons aanleiding tot de volgende kanttekening.

Er werd de term „primair mesothelioom” gebezigd, terwijl aangenomen wordt dat het een maligne mesothelioom van het fibreuse type betreft (ENZINGER 1969). Primair maligne mesothelioom van het pericard is een zeldzame aandoening, zeker op 18-jarige leeftijd. Aan de diagnose stelt men verschillende criteria, o.a. het aantonen van hyaluronzuur-activiteit in het tumorweefsel d.m.v. alcian bluekleuring met en zonder hyaluronidase-voorbehandeling. Vele van de gevallen vertonen positieve aankleuring met alcian blue, ontleurd of verzwakt na voorbehandeling met hyaluronidase (MCALLISTER en FENOGLIO 1978). In sommige gevallen is elektronenmicroscopisch onderzoek onontbeerlijk om tot de definitieve diagnose te komen. Zonder obductie is in het algemeen (ca. 46% van de gevallen) elektronenmicroscopisch onderzoek noodzakelijk om tot de juiste diagnose te komen. De bevindingen van dit onderzoek zijn in het artikel niet vermeld.

In de eerste alinea van de beschouwing werd vermeld „...Publikaties in de Nederlandse literatuur ontbreken”. Dit is o.i. niet juist, want reeds in 1936 heeft TEN SELDAM een artikel geschreven over „primair carcinoom van het hartzakje”. Destijds was de term „maligne mesothelioom” kennelijk nog niet populair. Het artikel van Ten Seldam werd in 1965 door LOPEZ CARDOZO en SALTET geciteerd en zulks werd in de Nederlandse literatuur als „eerste geval van maligne mesothelioom van het pericard” beschouwd. Mogelijk bestaat er, behalve de artikelen van o.a. SALTET en VAN DER ESCH in 1963 en die van VAN AALDEREN en VAN DE WEG in 1969, nog andere literatuur hieromtrent in Nederland.

Literatuur: AALDEREN, W. VAN en R. A. VAN DE WEG (1969) *Ned. T. Geneesk.* 113, 200. – ENZINGER, F. M. (1969) *International histological classification of tumours*. No. 3. World Health Organization, Genève. – LOPES CARDOZO, E. en J. F. SALTET (1965) *Acta med. scand.* 178, 301. – MCALLISTER, H. A. en J. J. FENOGLIO (1978) *Tumours of*

the cardiovascular system. Armed Forces Institute of Pathology, Washington. – SALTET, J. F. en B. VAN DER ESCH (1963) *Ned. T. Geneesk.* 107, 1703. – SELDAM, R. E. J. TEN (1936) *Geneesk. T. Ned. Ind.* 76, 2703. – VERHEUGT, F. W. A., C. E. ESSÉD, M. M. F. HAALBOS e.a. (1981) *Ned. T. Geneesk.* 125, 1531.

Amsterdam, september 1981

W. S. KWEË
R. W. VELDHUIZEN

In de casuïstische mededeling van collega VERHEUGT e.a. (1981) wordt gesteld dat publikaties in de Nederlandse literatuur ontbreken. Mag ik naar een tweetal publikaties in dit tijdschrift verwijzen: J. F. SALTET en B. VAN DER ESCH in 1963 en W. VAN AALDEREN en R. A. VAN DE WEG in 1969.

Literatuur: AALDEREN, W. VAN en R. A. VAN DE WEG (1969) *Ned. T. Geneesk.* 113, 200. – SALTET, J. F. en B. VAN DER ESCH (1963) *Ned. T. Geneesk.* 107, 1703. – VERHEUGT, F. W. A., C. E. ESSÉD, M. M. P. HAALBOS e.a. (1981) *Ned. T. Geneesk.* 125, 1531.

Assen, september 1981

R. A. VAN DE WEG

De reacties van de collegae Kweë en Veldhuizen op ons artikel over primair mesothelioom van het pericard, alsmede die van collega Van de Weg, nopen ons tot het volgende: inderdaad zijn er eerder publikaties in de Nederlandse literatuur geweest over deze aandoening, doch niet over de diagnostiek, zoals klinisch beeld, pericardcytologie en echocardiografie. Ongelukkigerwijs stond de zin „Publikaties in de Nederlandse literatuur...” in de alinea over de incidentie van pericardmesothelioom, waardoor misverstanden inderdaad gemakkelijk ontstaan.

Onder primair mesothelioom van het pericard wordt verstaan een woekering van de mesotheliale cellen van het pericard (JUVARA 1970; POMERANCE en DAVIES 1975; MCALLISTER en FENOGLIO 1978). Hierin zijn drie types te onderscheiden: een fibreus type, een epitheliaal of glandulair type en een gemengd type. O.i. kan dan ook de term pri-